

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของคุณภาพการจัดการศึกษา สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออก

The causal relationship model of education quality of small size primary school under the office of education service area in Eastern region

กันธอร กุลบุตรดี, สฎายุ อีระวนิชตระกูล, สมพงษ์ ปันหุ่น
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบตรวจสอบ และรับรองรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของคุณภาพการจัดการศึกษา สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออก เก็บข้อมูลเชิงปริมาณจาก ผู้บริหารและครูวิชาการ รวมจำนวน 890 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยวิเคราะห์ ลักษณะการแจกแจงของข้อมูลแต่ละตัวแปร โดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้และ ค่าความโด่ง และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์วิเคราะห์โมเดลโครงสร้างเชิงเส้น โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป (LISREL) และเก็บข้อมูล เชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง (In-depth Interview) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของคุณภาพการจัดการศึกษา สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออก เรียงลำดับความสำคัญของข้อค้นพบ ได้แก่ การเรียนการสอนของครู การบริหารจัดการของผู้บริหาร สภาพแวดล้อมของโรงเรียน ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การเรียนรู้ของนักเรียน และภูมิหลังของนักเรียน ตามลำดับ 2) ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของคุณภาพการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออก มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากผลการตรวจสอบค่า เท้ากับ 1.23 ($p = .056$) ค่า CFI เท้ากับ 1.00 ค่า RMSEA เท้ากับ .02 แสดงว่า ตัวแปรทั้งหมดสามารถอธิบายความแปรปรวนของคุณภาพ การจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กได้ร้อยละ 84 3) การยืนยันความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของคุณภาพการจัดการศึกษา สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออก โดยผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็น ความสอดคล้องกับรูปแบบที่พัฒนาขึ้น แสดงให้เห็นว่ารูปแบบที่สร้างขึ้นมาสามารถใช้อธิบายคุณภาพการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออก

คำสำคัญ : คุณภาพการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก, รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

Abstract

The purpose of this research were to develop check and certify a model of the causal relationship model of education quality of small size primary school under the office of primary education service area in Eastern region. Quantitative data collection from Administrators and academic teachers 890 in small primary schools. The tool for collecting was a set of five-level rating scale questionnaires. By analyzing the distribution of each variable. Using descriptive statistics including percentage average value, standard deviation oblique and high value and correlation coefficient by LISREL programs and qualitative data collection from in-depth interviews with 10 experts.

The results of the study were as follows : 1. The causal relationship model of education quality of small size primary school under the office of primary education service area in Eastern region. The following order: Teacher's teaching, Management Executive, School environment, Executive Leadership, Student learning and student backgrounds. 2. The causal relationship model. Goodness of fit measures were found = 1.23 ($p = .056$), CFI = 1.00, RMSEA = .02. Show that : All variables can explain the variance. The variables accounted for 84 percent of education quality of small size primary school. 3. Certification the causal relationship model of education quality of small size primary school under the office of primary education service area in Eastern region. By the expert opinion is consistent with the pattern developed. Shows that the model created can be used to describe the quality of education quality of small size primary school under the office of primary education service are in Eastern region.

Keywords : quality of small size primary school, causal relationship model

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา ดังนี้ มาตรา 9 (3) ให้มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา และมาตรา 10 การจัดการศึกษานั้นรัฐให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รวมทั้งแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) ภายใต้วิสัยทัศน์ “คนไทยได้เรียนรู้ ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ” โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อให้คนไทยทุกคนได้เรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัยอย่างมีคุณภาพในทุกระดับทุกประเภทการศึกษา

คุณภาพการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา พุทธศักราช 2551 จัดทำขึ้นเพื่อให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานระดับท้องถิ่น และสถานศึกษาทุกสังกัดจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กเยาวชนคนไทย ให้มีคุณภาพด้านความรู้และทักษะที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการดำรงชีวิตและแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ดังนั้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ระดับชาติ ท้องถิ่น ครอบครัว และบุคคลทั่วไป ที่จะร่วมทำงานอย่างกันอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนและตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาอย่างต่อเนื่องไปสู่คุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556) ซึ่งคุณภาพการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษานี้เป็นภาคบังคับที่มุ่งเน้นทักษะพื้นฐาน ในการเรียนรู้ทางสังคมและความเป็นมนุษย์ ให้มีคุณภาพชีวิตอย่างสมบูรณ์ สมดุลทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคมและวัฒนธรรมแบบบูรณาการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

ปัญหาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ที่มีนักเรียนไม่เกิน 120 คน กระจายอยู่ตามชนบททั่วประเทศ ตกอยู่ในสภาพครุ มีสัดส่วนต่อนักเรียน 1: 12.46 (ระดับประเทศ) ทั้งนี้ตามมาตรการบริหารจัดการเชิงยุทธศาสตร์ของคณะกรรมการกำหนดเป้าหมายและนโยบายกำลังคนภาครัฐ (คปร.) เป็นแรงกดดันที่เกิดขึ้นกับครูในโรงเรียนดังกล่าว เมื่อถูกประเมินว่าการจัดการศึกษาไม่สะท้อนคุณภาพและประสิทธิภาพได้เพียงพอ มีการใช้ทรัพยากรไม่คุ้มค่า มีข้อจำกัดด้านการใช้ครูหรือไม่สามารถจัดให้ได้ครบชั้น ขาดแคลนสื่อเทคโนโลยีส่งผลให้คุณภาพการศึกษาลดลงอย่างต่อเนื่อง ทั้งที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ที่ดูแลกำกับนโยบาย ได้มีการทุ่มเททรัพยากรเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพ

มาโดยตลอด รวมทั้งการวิจัยเพื่อนำมาวางแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาที่เป็นการวางมาตรการสู่การปฏิบัติ มีการควมรวมโรงเรียนเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดขนาดที่เหมาะสม เพื่อให้การจัดสรรอัตราค่าจ้างครูและงบประมาณสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างเต็มที่ ส่งเสริมโรงเรียนดีประจำตำบลให้เป็นหลักในการสร้างเครือข่ายศูนย์การเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก เป็นการจัดการศึกษาที่พยายามให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ส่งเสริมพัฒนาการเรียนการสอนแบบคละชั้นในโรงเรียนที่ครูไม่ครบชั้น (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2543) มีการสนับสนุนงบประมาณจัดหาสื่อเทคโนโลยีห้องสมุด แหล่งเรียนรู้ ปรับปรุงภูมิทัศน์ พร้อมทั้งดำเนินการควมรวมโรงเรียนแบบชั้นบันได จากโรงเรียนที่มีนักเรียนน้อยกว่า 20 คน น้อยกว่า 40 คน จนถึงน้อยกว่า 120 คน ในปีการศึกษา 2561 รวมทั้งการกำหนดมาตรการไม่บรรจุตำแหน่งผู้บริหารในโรงเรียนที่มีนักเรียนน้อยกว่า 60 คน เพื่อเป็นแรงกดดันให้เขตพื้นที่การศึกษาเร่งดำเนินการในเรื่องนี้ เกิดระบบการบริหารคุณภาพที่มีประสิทธิภาพในการประหยัดงบประมาณของภาครัฐ ซึ่งโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กส่วนใหญ่อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่ได้พยายามดำเนินการบริหารจัดการมาแล้วในหลายรูปแบบ เช่น การยุบรวมและเลิกสถานศึกษาที่เป็นไปตามความสมัครใจ ส่วนที่ไม่สามารถยุบรวมได้ ก็มีการนำนวัตกรรมทางเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการจัดการศึกษา เช่น ห้องเรียนเคลื่อนที่ ครูหลังม้า การเรียนทางไกลผ่านดาวเทียม เป็นต้น (ชุมพร สวีสด, 2550)

จากความสำคัญดังที่ได้กล่าวมาแล้วทั้งหมดนั้น ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษา จึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของคุณภาพการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการและปรับปรุงแก้ไขคุณภาพการจัดการศึกษาให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของคุณภาพการจัดการศึกษา สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียง
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของคุณภาพการจัดการศึกษา สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียง
3. เพื่อยืนยันความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของคุณภาพการจัดการศึกษา สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียง โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิ

สมมติฐานการวิจัย

1. ตัวแปรสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ส่งอิทธิพลทางตรงต่อการบริหารจัดการของผู้บริหาร และส่งอิทธิพลทั้งทางอ้อมผ่านการเรียนการสอนของครู ลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียน ไปยังคุณภาพการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก
2. ตัวแปรภาวะผู้นำของผู้บริหาร ส่งอิทธิพลทางตรงต่อการบริหารจัดการของผู้บริหาร และการเรียนการสอนของครู ส่งอิทธิพลทางอ้อมต่อลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียน ไปยังคุณภาพการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก
3. ภูมิหลังของนักเรียน ส่งอิทธิพลทางตรงต่อ ลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียน และส่งอิทธิพลทั้งทางอ้อมไปยังคุณภาพการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก
4. ตัวแปรการบริหารจัดการของผู้บริหาร ส่งอิทธิพลทางตรงต่อ การเรียนการสอนของครู และคุณภาพการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ส่งอิทธิพลทางอ้อมต่อลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียนไปยังคุณภาพการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก
5. ตัวแปรการเรียนการสอนของครู ส่งอิทธิพลทั้งทางตรงต่อลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียน และคุณภาพการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก
6. ตัวแปรลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียน ส่งอิทธิพลทั้งทางตรงต่อ ไปยังคุณภาพการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก
7. ตัวแปรสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ภูมิหลังของนักเรียน การบริหารจัดการของผู้บริหาร การเรียนการสอนของครู ลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียน ตัวแปรทั้งหมดส่งอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมไปยังคุณภาพการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

ขั้นตอนการวิจัย

ระยะที่ 1 การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาคุณภาพของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก เพื่อกำหนดเป็นปัญหาการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาเอกสาร/ทบทวนวรรณกรรม/งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดตัวแปรแฝง ตัวบ่งชี้ และทิศทางการส่งอิทธิพลระหว่างตัวแปร จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ที่ผ่านการประเมินมาตรฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อเสนอแนะของคณะกรรมการควบคุมคุณภาพนิพนธ์

ขั้นตอนที่ 4 สร้างแบบจำลองเพื่อเป็นกรอบแนวคิด และสมมติฐานในการวิจัย สร้างแบบจำลองสมมติฐานเชิงเส้น มาจัด

ลำดับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ที่ส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อม

ขั้นตอนที่ 5 การออกแบบเครื่องมือ เครื่องมือที่สร้างเป็นแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของ Likert ประกอบด้วยเป็น 3 ส่วน ดังต่อไปนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัจจัยต่างๆที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษา สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งหมด 7 ตอน ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียน 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหาร 3) แบบสอบถามเกี่ยวกับภูมิหลังของนักเรียน 4) แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการของผู้บริหาร 5) แบบสอบถามเกี่ยวกับการเรียนการสอนของครู 6) แบบสอบถามเกี่ยวกับการเรียนรู้ของนักเรียน 7) แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก และส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ขั้นตอนที่ 6 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบและมีความเชื่อมั่น ให้ผู้บริหารและครูวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอบแบบสอบถาม จำนวน 445 ครูวิชาการ จำนวน 445 รวม 890 คน โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อออกหนังสือถึงโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยดำเนินการจัดเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ทางไปรษณีย์ และทางโทรศัพท์ ขอความอนุเคราะห์ไปทางโรงเรียนเพื่อให้ได้ข้อมูลตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด และเพื่อความรวดเร็วในการรวบรวมข้อมูล

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับการตอบกลับมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

ขั้นตอนที่ 7 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS และโปรแกรม LISREL ซึ่งได้จำลองปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และการหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน Standard Deviation (S.D.) การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้น (SEM)

ขั้นตอนที่ 8 สรุปและอภิปรายผล ผู้วิจัยดำเนินการนำเสนอปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียง และนำข้อมูลไปรับรองข้อมูลเชิงคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญต่อไป

ระยะที่ 2 การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

เป็นการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) จากผู้เชี่ยวชาญ 10 คน โดยไปติดตามด้วยตนเอง อธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัย ระเบียบวิธีการวิจัยที่ต้องเก็บข้อมูลเป็นการสัมภาษณ์ โดยการนัดหมายเวลาเพื่อการสัมภาษณ์ ใช้เวลาประมาณ 1 - 2 ชั่วโมง เพื่อรับรองรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของคุณภาพการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียง

ขั้นตอนที่ 1 สร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ การสร้างเครื่องมือโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบ (In-depth Interviews) มีโครงสร้างโดยศึกษาเอกสาร งานวิจัย แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับคุณภาพการจัดการศึกษา สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียง และจัดทำข้อสรุปนำข้อสรุปที่ได้มาวิเคราะห์เอกสาร ใช้เป็นกรอบในการสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง และนำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาปรับแก้ไขให้ถูกต้อง ได้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับ รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของคุณภาพการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียง 7 ด้าน และ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

นำแบบสอบถามรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของคุณภาพการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เป็นผู้พิจารณาตรวจสอบการใช้ภาษา และความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมแต่ละด้านเป็นรายข้อและตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ และปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษา

ขั้นตอนที่ 2 นำเครื่องมือไปเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ

นำเครื่องมือไปเก็บข้อมูลกับผู้เชี่ยวชาญดังต่อไปนี้ ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 3 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 3 คน และ ผู้เชี่ยวชาญด้านนักวิชาการการบริหารการศึกษา จำนวน 4 คน

ขั้นตอนที่ 3 ยืนยันโมเดลจากผู้เชี่ยวชาญ

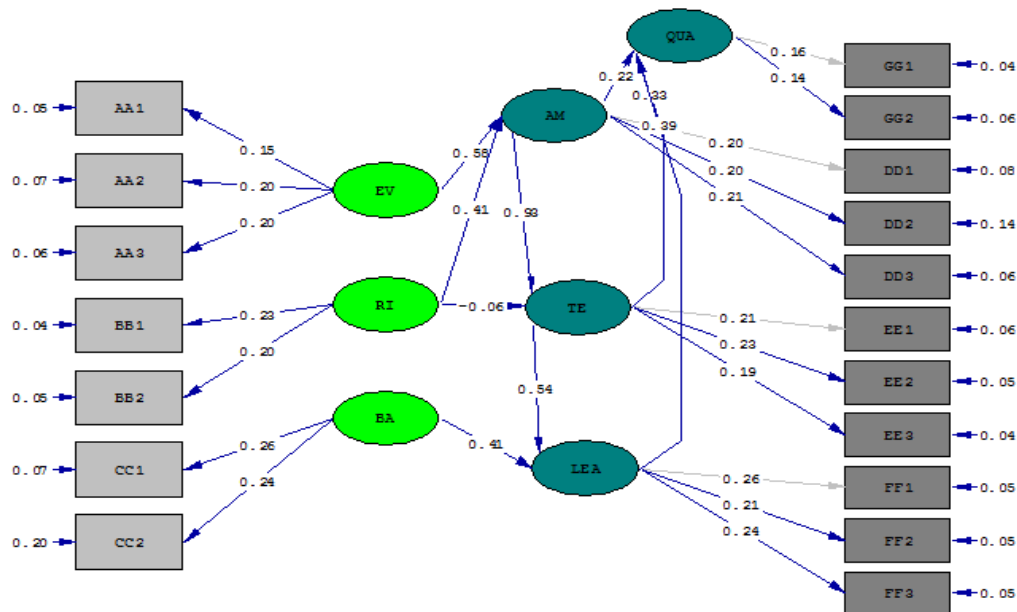
วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญ และปรับแก้ตามคำแนะนำ เพื่อนำมายืนยันโมเดล

ขั้นตอนที่ 4 สรุปและนำเสนอโมเดลที่ปรับแก้แล้ว

สรุปข้อมูลแล้วนำเสนอผลการศึกษามาเรียงเรียงอธิบายผลการศึกษาในเชิงการพรรณนา สรุปผลและนำเสนอรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับคุณภาพการจัดการศึกษา สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงโดยทำการวิเคราะห์และสรุปผลงานวิจัยเป็นโมเดลที่ปรับแก้แล้ว เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานและจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก และเพื่อสนับสนุนให้ผู้บริหารโรงเรียนสามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์ในการหาแนวทางในการปรับปรุงการบริหารและส่งเสริมการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ภาพที่ 1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของคุณภาพการจัดการศึกษา สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียง ตามโมเดลสมมติฐาน

จากภาพที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของ คุณภาพการจัดการศึกษา สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงใต้ ตามโมเดลสมมติฐาน ไม่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ด้วยการพิจารณาค่า χ^2/df , p -Value, GFI, AGFI, CFI, NFI, RMR, SRMR, RMSEA ซึ่งค่าสถิติตรวจสอบความสอดคล้อง แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลตามสมมติฐาน

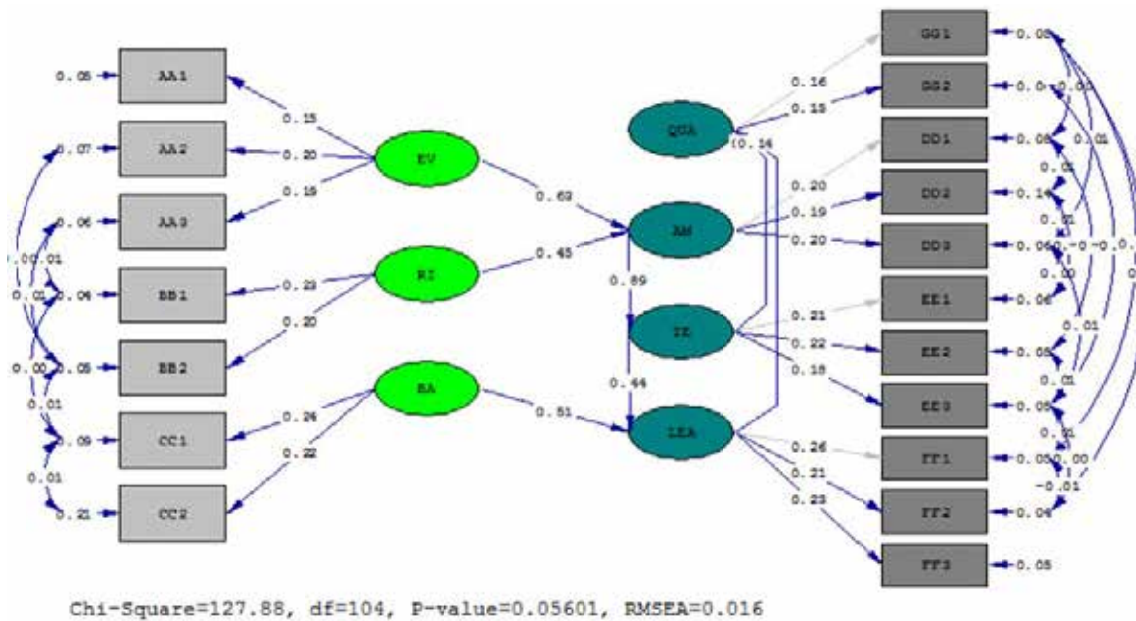
การตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง				
	ดัชนีตรวจสอบ	เกณฑ์การตรวจสอบ	ค่าที่ได้	ผลการตรวจสอบ
1.	χ^2	-	267.13	-
2.	df	-	123	-
3.	P-value for Test of Close Fit	$p > .05$	.00	ไม่ผ่านเกณฑ์
4.	χ^2/df	< 2	2.17	ไม่ผ่านเกณฑ์
5.	GFI	$> .90$	.97	ผ่านเกณฑ์
6.	AGFI	$> .90$	.95	ผ่านเกณฑ์
7.	NFI	$> .90$	.98	ผ่านเกณฑ์
8.	CFI	$> .90$	.99	ผ่านเกณฑ์
9.	RMR	$< .05$	.00	ผ่านเกณฑ์
10.	SRMR	$< .08$	.03	ผ่านเกณฑ์
11.	RMSEA	$< .06$	.04	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 1 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของ รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่าโมเดลสมมติฐานไม่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยการพิจารณาค่าดัชนีต่างๆ พบว่า ค่าดัชนี χ^2/df , p -Value,

ไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ส่วนค่าดัชนี GFI AGFI NFI CFI RMR, RMSEA และ SRMR ผ่านเกณฑ์ แสดงว่า โมเดลสมมติฐานไม่มีความ สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จึงต้องทำการปรับโมเดลต่อไป

ภาพที่ 2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของคุณภาพการจัดการศึกษา สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จากภาพที่ 2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของ คุณภาพการจัดการศึกษา สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียง

เหนือ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยการพิจารณา ค่า χ^2/df , -Value, GFI, AGFI, CFI, NFI, RMR, SRMR, RMSEA ซึ่งค่าสถิติตรวจสอบความสอดคล้อง แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลปรับแก้

การตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง				
	ดัชนีตรวจสอบ	เกณฑ์การตรวจสอบ	ค่าที่ได้	ผลการตรวจสอบ
1.	χ^2	-	127.88	-
2.	df	-	104	-
3.	P-value for Test of Close Fit	$p > .05$	.056	ผ่านเกณฑ์
4.	χ^2/df	< 2	1.23	ผ่านเกณฑ์
5.	GFI	$> .90$	.98	ผ่านเกณฑ์
6.	AGFI	$> .90$	.97	ผ่านเกณฑ์
7.	NFI	$> .90$	.99	ผ่านเกณฑ์
8.	CFI	$> .90$	1.00	ผ่านเกณฑ์
9.	RMR	$< .05$	.00	ผ่านเกณฑ์
10.	SRMR	$< .08$	.02	ผ่านเกณฑ์
11.	RMSEA	$< .06$	.02	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 2 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของ รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า โมเดลสมมติฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยการพิจารณาค่าดัชนีต่างๆ พบว่า ค่าดัชนี χ^2/df , p -Value, GFI, AGFI, NFI CFI RMR, SRMR, และ RMSEA ผ่านเกณฑ์ ที่กำหนดไว้ แสดงว่า โมเดลสมมติฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูล เชิงประจักษ์

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยในครั้งนี้ รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของ คุณภาพการจัดการศึกษา สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใช้วิธี การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Model) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Method) และวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) นำไปสู่การสรุปผลและนำเสนอ สามารถอภิปรายตามผล ที่ปรากฏ ดังนี้

1. รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของคุณภาพการจัดการศึกษา สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงใต้ที่มีค่าอิทธิพลรวมมากที่สุด คือการเรียนการสอนของครู รองลงมาเป็นการบริหารจัดการของผู้บริหาร สภาพแวดล้อมของโรงเรียน ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การเรียนรู้ของนักเรียน และภูมิหลังของนักเรียนตามลำดับ โดยตัวแปรที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อคุณภาพการจัดการศึกษา คือการเรียนการสอนของครู และการเรียนรู้ของนักเรียน ตัวแปรที่อิทธิพลทางอ้อมต่อการจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก ได้แก่ การบริหารจัดการของผู้บริหาร ผ่านตัวแปรการเรียนการสอนของครู และการเรียนรู้ของนักเรียน ตัวแปรสภาพแวดล้อมของโรงเรียน และภาวะผู้นำของผู้บริหารมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านตัวแปรการเรียนการสอนของครู การบริหารจัดการของผู้บริหารและการเรียนรู้ของนักเรียน ส่วนตัวแปรภูมิหลังของนักเรียนมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านการบริหารจัดการของผู้บริหาร จากผลที่ปรากฏสามารถอธิบายแต่ละตัวแปรดังนี้

1.1 การเรียนการสอนของครู ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ที่ว่าการเรียนการสอนของครูส่งอิทธิพลทั้งทางตรงต่อ ลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียน และคุณภาพการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก แสดงว่าครูต้องศึกษาหลักสูตรโรงเรียน ให้เข้าใจถึงมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน แล้วจึงพิจารณาออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยเลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอน สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามศักยภาพและบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ครูต้องออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน สอดคล้องกับสภาพจริง และแสวงหาวิธีการสอนหรือเทคนิคการสอนอย่างหลากหลาย ที่นำมาออกแบบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน ได้ถึงขั้นการปฏิบัติจริง เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จากเรียนรู้ (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, 2550) นอกจากนี้ยังรวมถึงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของนักเรียน จัดและบริหารชั้นเรียน จัดและดูแลรักษาอุปกรณ์ ตลอดจนอาคารสถานที่ บริหารงานวิชาการ การเงิน บริหารงานบุคคล ดูแลสุขภาพอนามัยของผู้เรียน สร้างความสัมพันธ์กับชุมชนด้วย (บุญมี ก่อบุญ, 2553)

1.2 การบริหารจัดการของผู้บริหาร ผลการวิจัยครั้งนี้บางส่วนไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ตัวแปรการบริหารจัดการของผู้บริหารส่งอิทธิพลทางตรงต่อการเรียนการสอนของครู แต่ไม่ส่งอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก แต่อย่างไรก็ตามตัวแปรการบริหารจัดการ

ของผู้บริหารยังส่งอิทธิพลทางอ้อมผ่านกระบวนการเรียนการสอนของครู และพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน แสดงว่าการจัดการในงานฝ่ายต่างๆ ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การเงิน บุคคล และบริหารงานทั่วไป ผู้บริหารควรมีหลักและทฤษฎี แนวคิดในการบริหาร เพื่อใช้จัดการบริหารสถานศึกษาให้มีความเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน สังคมและประเทศชาติ (ธนสาร บัลลังก์ปัทมา, 2552) การบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นหลักการหนึ่งที่ใช้เป็นแนวทางในการบริหารโรงเรียน เป็นการแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นจากผู้ร่วมงาน เพื่อที่จะนำไปสู่กระบวนการตัดสินใจ วิธีการดังกล่าวจะทำให้เกิดการยอมรับในวัตถุประสงค์ มีผลทางด้านจิตใจที่จะเป็นแรงผลักดันให้เกิดการสนับสนุน และรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร คือกระบวนการทำงานร่วมกันของกลุ่มคนเพื่อประโยชน์ของหน่วยงาน เป็นการร่วมวางแผน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา ร่วมประเมินผล การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาจำเป็นต้องมีการติดตามดูแล และประเมินผลอย่างใกล้ชิดว่าการใช้หลักสูตรได้บรรลุตามเจตนารมณ์หรือไม่เพียงใด ด้วยการนิเทศภายใน ที่มีระบบที่ชัดเจนและมีคุณภาพ มีวิธีการนิเทศภายในที่หลากหลาย มีเครือข่ายการนิเทศเป็นรูปแบบการนิเทศในลักษณะของการสร้างความเข้มแข็งในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กโดยอาศัยความร่วมมือช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และศึกษานิเทศก์ เพื่อพัฒนางานในหน้าที่ให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา (ยอแสง นาคกระแสร , 2557)

1.3 ตัวแปรสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ผลการวิจัยในครั้งนี้เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ว่า ตัวแปรสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ส่งอิทธิพลทั้งทางตรงต่อการบริหารจัดการของผู้บริหารและส่งอิทธิพลทางอ้อมผ่านการบริหารจัดการของผู้บริหาร กระบวนการเรียนการสอนของครูและลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียน ไปยังคุณภาพการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ทั้งนี้เพราะสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา คือสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กรที่จะส่งผลกระทบต่อองค์กรในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษาในด้านทรัพยากร คุณค่า ความต้องการและประวัติศาสตร์ของโรงเรียน ซึ่งทำให้เห็นถึงข้อจำกัดและโอกาสของโรงเรียนนั้น ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อโรงเรียน ได้แก่ ทิศทางของเทคโนโลยี ประชากรศึกษา การเมือง เศรษฐกิจ กฎ ระเบียบและสังคม และปัจจัยที่สำคัญกว่าคือ กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียกับโรงเรียน (Stakeholder) ได้แก่ ผู้ปกครอง ผู้เสียภาษี สหภาพ ตัวแทนตามกฎหมาย (Hoy & Miskel, 2001) ได้ศึกษามิติของปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมมีผลต่อประสิทธิภาพขององค์กรประกอบด้วย สภาพแวดล้อมทางกายภาพ สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ และสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยี สอดคล้องกับการศึกษาของ (Michael, 1999) และ (Saeed, 1998) พบว่า

การใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต (Internet) จะช่วยให้ผู้บริหารทุกระดับ ตลอดจนอาจารย์สามารถนำผลการวิจัยนี้ไปใช้พัฒนาหน่วยงานด้านการบริหารวิชาการ ไม่ว่าจะเป็นการบริหารหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการบริหารงานวิจัย

1.4. ตัวแปรภาวะผู้นำของผู้บริหาร ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ที่ว่าตัวแปรภาวะผู้นำของผู้บริหารส่งอิทธิพลทางตรงต่อการบริหารจัดการของผู้บริหารและกระบวนการเรียนรู้ของครู และส่งอิทธิพลทางอ้อมผ่านกระบวนการเรียนรู้ของครูและลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียน ต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือผ่านการเรียนการสอนของครู แสดงว่า ภาวะผู้นำเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อประสิทธิภาพทำให้คุณภาพในการจัดการศึกษาของทุกองค์การที่ขึ้นอยู่กับสมรรถภาพในการนำและการใช้เพื่อปรับเปลี่ยนและพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น (Reid RJ. et al., 2002) ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนเรียงตามลำดับความสำคัญ ได้ดังนี้ คือ การสร้างวิสัยทัศน์ ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การกระตุ้นการใช้ปัญญา การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับคณะครูในโรงเรียน การจัดโครงสร้างของงานในโรงเรียน การสร้างแรงบันดาลใจและการสร้างความศรัทธา ส่วนประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดเล็กประกอบด้วย ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการสนับสนุนและการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านความพร้อมและความเข้มแข็งของโรงเรียน ด้านผู้เรียน ด้านครูและด้านการบริหารจัดการ และพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่ารูปแบบการพัฒนาเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กอย่างยิ่ง เนื่องจากได้มีการเรียนรู้จากวิทยากร จากการศึกษาคู่มือ

1.5. ตัวแปรลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียน ผลการวิจัยครั้งนี้ ไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนด ตัวแปรลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียน ไม่ส่งอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แสดงว่า ความอยากรู้อยากเห็น ความรับผิดชอบ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ยังต้องมีกระบวนการในการส่งเสริมให้เกิดคุณลักษณะดังกล่าว ซึ่งอาจเป็นเพราะนักเรียนยังเด็กและยังพัฒนาไม่ถึงขีดสุด ผู้บริหารจึงต้องมีกระบวนการบริหารอย่างเป็นรูปธรรม และครูผู้สอนต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ปลูกฝังพฤติกรรมการเรียนรู้ให้เกิดพัฒนาการในทิศทางที่เหมาะสมกระตุ้นส่งเสริมให้เกิดทักษะการคิดฝึกใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหา สอดคล้องกับ พรศรี พุทธานนท์, 2550 (อ้างถึงใน พัสสุตา กัลยาณวุฒิ, 2558) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อผลการเรียนรู้ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนแม่แตง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบ

ต่อการเรียนของนักเรียน พบว่า ปัจจัยด้านสถานศึกษา และด้านส่วนตัวมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยภายในโรงเรียนที่มีผลกระทบต่อการเรียนของนักเรียน ของครูผู้สอน พบว่า ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านวิธีการสอนและด้านวัสดุอุปกรณ์มีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยภายในครอบครัวที่มีผลกระทบต่อการเรียนของนักเรียน ของผู้ปกครอง พบว่า ผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Pack, 1958. อ้างถึงใน ปรียา ชัยนิยม, 2542) พบว่า การที่เด็กมีความรู้สึกรับผิดชอบสูงขึ้นอยู่กับการฝึกวินัย จากการสังเกตพฤติกรรมของพ่อ แม่ พบว่า ความใส่ใจ ซึ่งกันและกันระหว่างพ่อแม่และลูก การฝึกวินัยอยู่เสมอหากให้เหตุผลและความคงเส้นคงวา เป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้เด็กมีความรู้สึกรับผิดชอบสูงซึ่งการศึกษาเหล่านี้ตรงกับข้อคิดทางจิตวิทยาที่ว่า การฝึกวินัยที่ได้ผลและทำให้เด็กมีการควบคุมจากภายในอย่างแท้จริงจะต้องเป็นการฝึกวินัย โดยอาศัยความรักซึ่งจะทำให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านความรู้สึกผิดชอบสูงจะนำไปสู่การมีพัฒนาการ ด้านจริยธรรมอย่างสูงสุด

1.6. ตัวแปรภูมิหลังของนักเรียน ผลการวิจัยครั้งนี้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนด ตัวแปรภูมิหลังของนักเรียน ไม่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แสดงว่าสัมพันธ์ภาพในครอบครัวที่ดี แต่ผู้ปกครองขาดการเอาใจใส่ต่อการเรียนรู้ ติดตามการทำการบ้าน สอบถามปัญหาการเรียน หรือการส่งงานของนักเรียน และมีพฤติกรรมการเลี้ยงดูแบบตามใจและขาดอบรมสั่งเสริมในด้านที่เหมาะสมรวมถึงระดับการศึกษาของผู้ปกครองต่ำไม่สามารถช่วยเหลือหากลูกมีปัญหาการเรียน สอดคล้องกับ Dornbusch, 1987: 1246-1247 (อ้างถึงใน สรายุทธ เพ็ชรชีก, 2553) ได้ศึกษาประเภทของครอบครัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยแบ่งครอบครัวเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ครอบครัวที่เลี้ยงดูแบบตามใจ (Permissive Style) แบบเข้มงวด ควบคุม (Authoritarian Style) และแบบใช้เหตุผล (Authoritative Style) พบว่า ครอบครัวในปัจจุบันค่อนข้างมีลักษณะผสมผสานกันมากกว่าที่จะเป็นแบบหนึ่งแบบใด โดยสมบูรณ์ การบอกว่าเป็นแบบใดเป็นเพียงการดูแนวโน้มส่วนใหญ่เท่านั้นและเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบ ใช้เหตุผลจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงสุด เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มที่เลี้ยงดูอีกสองแบบ กลุ่มที่มีผลการเรียนรองลงมา คือ กลุ่มเด็กที่ถูกเลี้ยงดูแบบเข้มงวด ส่วนการเลี้ยงดูแบบตามใจ จะมีผลการเรียนต่ำที่สุด สอดคล้องกับ พันธุ์ศักดิ์ ไชยแสง, 2538 (อ้างถึงใน สรายุทธ เพ็ชรชีก, 2553) ได้ศึกษาปัจจัยทางครอบครัวที่เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 อำเภอตระการพืชผลจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 110 คน พบว่า ปัจจัยทางครอบครัวที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียน ได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจ ระดับการศึกษา

ของบิดามารดาอาชีพของบิดามารดา กล่าวคือ นักเรียนที่บิดามารดามีฐานะทางเศรษฐกิจสูงกว่า บิดามารดาของนักเรียนที่มีอาชีพอื่นที่ไม่ใช่เกษตรกร และนักเรียนที่บิดามารดามีระดับการศึกษาสูง นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า นักเรียนที่บิดามารดาไม่มีลักษณะดังกล่าว

2. การตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของคุณภาพการจัดการศึกษา สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปรากฏว่ามีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากตัวแปรแต่ละตัว ดังนี้

2.1 เส้นทางอิทธิพลที่ส่งผลต่อตัวแปรคุณภาพการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ปรากฏว่าตัวแปรที่มีค่าอิทธิพลรวมมากที่สุด คือ การเรียนการสอนของครู (TE) รองลงมาเป็นการบริหารจัดการของผู้บริหาร (AM) สภาพแวดล้อมของโรงเรียน (EV) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร (RI) การเรียนรู้ของนักเรียน (LEA) และภูมิหลังของนักเรียน (BA) ตามลำดับตัวแปรทั้งหมดในโมเดลตามสมมติฐานสามารถอธิบายความแปรปรวนของคุณภาพการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กได้ร้อยละ 84

2.2 เส้นทางอิทธิพลที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการของผู้บริหาร (AM) ปรากฏว่า ตัวแปรที่มีค่าอิทธิพลรวมมากที่สุด คือ สภาพแวดล้อมของโรงเรียน (EV) รองลงมาเป็นภาวะผู้นำของผู้บริหาร (RI) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ตัวแปรดังกล่าวมานี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของการบริหารจัดการของผู้บริหารได้ร้อยละ 87

2.3 เส้นทางอิทธิพลที่ส่งผลต่อ การเรียนการสอนของครู (TE) ปรากฏว่า ตัวแปรที่มีค่าอิทธิพลรวมมากที่สุด คือ การบริหารจัดการของผู้บริหาร (AM) รองลงมาเป็นสภาพแวดล้อมของโรงเรียน (EV) และภาวะผู้นำของผู้บริหาร (RI) ตามลำดับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ตัวแปรดังกล่าวมานี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของการเรียนการสอนของครู (TE) ได้ร้อยละ 85

2.4 เส้นทางอิทธิพลที่ส่งผลต่อลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียน (LEA) ปรากฏว่าตัวแปรที่มีค่าอิทธิพลรวมมากที่สุด คือ ภูมิหลังของนักเรียน (BA) รองลงมาเป็นการเรียนการสอนของครู (TE) การบริหารจัดการของผู้บริหาร (AM) สภาพแวดล้อมของโรงเรียน (EV) และภาวะผู้นำของผู้บริหาร (RI) ตามลำดับตัวแปรดังกล่าวมานี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของการเรียนรู้ของนักเรียน (LEA) ได้ร้อยละ 75

3. การยืนยันความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของคุณภาพการจัดการศึกษา สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ดังต่อไปนี้

3.1 ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในเชิงคุณภาพที่มีความสอดคล้องกับข้อค้นพบเชิงปริมาณอย่างเป็นเอกฉันท์ ได้แก่ สภาพแวดล้อมของโรงเรียน ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การบริหารจัดการของผู้บริหาร และการเรียนการสอนของครู ส่วนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เห็นว่ามีความสอดคล้องแต่ไม่เป็นเอกฉันท์ คือ ภูมิหลังของนักเรียน

3.2 ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในเชิงคุณภาพที่ไม่สอดคล้องกับข้อค้นพบเชิงปริมาณ คือ ลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียนส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก แต่ข้อค้นพบเชิงปริมาณจากผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า ลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียนยังไม่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาโดยตรงเนื่องจากต้องผ่านกระบวนการในการปลูกฝังอบรมสั่งสอนคุณลักษณะความอยากรู้อยากเห็น ความรับผิดชอบ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จากผู้ปกครอง คุณครู รวมถึงสภาพแวดล้อมที่อาศัยก็มีส่วนในการสร้างกระบวนการคิดอย่างเป็นรูปธรรมให้กับนักเรียน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยครั้งนี้ ปรากฏว่า ตัวแปรที่มีค่าอิทธิพลรวมมากที่สุด คือการเรียนการสอนของครู รองลงมาเป็นการบริหารจัดการของผู้บริหาร สภาพแวดล้อมของโรงเรียน ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การเรียนรู้ของนักเรียน และภูมิหลังของนักเรียน ตามลำดับ ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการ ผู้บริหารหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญในการเรียนการสอนของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ด้วยการใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการจัดการเรียนการสอน และจัดอบรมให้กับครูอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างนวัตกรรมมาใช้จัดการเรียนการสอน

2. ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กควรบริหารจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีความศักยภาพเต็มความสามารถ สร้างความร่วมมือในลักษณะเครือข่ายร่วมกับโรงเรียนขนาดเล็กด้วยกัน หรือโรงเรียนต่างขนาดกัน ที่อยู่บริเวณใกล้เคียง หรือรับการสนับสนุนจากชุมชน หน่วยงานหรือองค์กรอื่นๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา กระจายบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถร่วมเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ สนับสนุนการนำเทคโนโลยีและทรัพยากรด้านอื่นๆ มาประกอบการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ เต็มตามศักยภาพ คุ่มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อคุณภาพการจัดการศึกษา

3. ควรเพิ่มเติม บทบาทของครูในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อิทธิพลด้านสื่อและเทคโนโลยี สามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการผลิตสื่อที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับหลักสูตร บทเรียนและความสนใจของผู้เรียนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลระหว่างตัวแปรกายภาพ เช่น ภูมิภาค ตำแหน่งที่ตั้งในเมืองและนอกเมือง หรือโรงเรียนที่ต่างสังกัด เพื่อจะให้เห็นความคล้ายคลึงและแตกต่างของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก
2. ควรมีการศึกษาตัวแปรด้านอื่นๆ ที่หลากหลาย เช่น การแก้ปัญหา เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กเพิ่มขึ้น
3. ควรมีการศึกษาตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก เช่น คุณภาพการสอนของครู แรงจูงใจของนักเรียน บรรยากาศในการเรียน เป็นต้น แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุทุกระดับ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). **ร่างแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2557-2559**, [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก http://www.slideshare.net/boonlert/ict-moe-master-plan-2557-2559?from_action=save&from=fblanding. (เมื่อ 5 พฤษภาคม 2559)
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543). **การจัดการเครือข่าย: กลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพฯ: ชัดเชดสมิเตีย.
- ชุมพร สวีสด. (2550). **ศักยภาพและวิธีการสนับสนุนการจัดการศึกษาตามทัศนะของผู้นำชุมชนในเขตบริการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดลำปาง**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ลำปาง: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง. ถ่ายเอกสาร.
- ธนสาร บัลลังก์ปัทมา. (2552). **“ทักษะการบริหาร (สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก)”**. The City Journal, ปีที่ 5 (เดือนมีนาคม) : 56.
- บุญมี ก่อบุญ. (2553). **รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทีมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. วิทยานิพนธ์ ด.ด. สกนศ. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ปรีชา ชัยนิยม. (2542). **การศึกษาความคิดเห็นของครูต่อการสอนความรับผิดชอบและความมีระเบียบวินัยโดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

- พัชสุดา กลยานวุฒิ. (2558). **ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษาระดับ ปวช. และระดับปวส. ของวิทยาลัยเทคโนโลยีพายัพ และบริหารธุรกิจ**. สืบค้นเมื่อ 21 กุมภาพันธ์ 2560, จาก www.payaptechno.ac.th/app/images/payap/research/research1/st005.pdf
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2550). **ทักษะ 5C เพื่อการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยอแสง นาคกระแสน. (2557). **การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3**. วารสารบริหารการศึกษามหาบัณฑิต, ปีที่ 15 (ตุลาคม 2557 - มกราคม 2558) : 1.
- สรายุทธ เพ็ชรชีก. (2553). **“ปัจจัยทางครอบครัวที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น : ศึกษากรณีโรงเรียนมีนประชาวิทยา เขตมินบุรี กรุงเทพมหานคร”** วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- Dornbusch, S.M. and Others. 1987. **Single Parents, Extended Household and the Control of Adolescent**. Child Development. 56.
- Hoy, W. K. & Miskel, C. G. (2001). **Educational administration: Theory research and practice (6th edition**. New York: McGraw-Hill.
- Michael, A. C. (1999). **The use of computer technology by academics to communicate internationality: Computer mediated communication and the invisible college**. Retrieved April 10, 2005, from <http://thailis.uni.net.th/DAO/search>.
- Reid RJ, et al. (2002) **Efficient PCR-based gene disruption in Saccharomyces strains using intergenic primers**. Yeast 19(4):319-28
- Saeed, S. R. (1998). **Effects of the internet on research, Information seeking and communication behavior of Australian academic psychologist**. Retrieved April 10, 2005, from <http://thailis.uni.th/DAO/search>.